

MEGVALÓSULT A MAGYAR KORMÁNY
TÁMOGATÁSÁVAL

DUSNOK – FAJSZ ÁLTALÁNOS ISKOLA FAJSZI ÁLTALÁNOS ISKOLÁJA

∞ Bethlen Gábor nyomában ∞

– ERDÉLYI TANULMÁNYI KIRÁNDULÁS PROJEKTNAPLÓ –

TARTALOM

I. A projekt címe

II. A projekt célja

III. A projekt résztvevőinek köre

IV. Megvalósítás szervezeti keretei

V. Megvalósítás helyszínei

VI. A projekt megvalósításának ütemterve

VII. A projekt megvalósításának beszámolója

1. Határtalanul! Előkészítő óra
2. Tanulmányi kirándulás útibeszámolója
3. Határtalanul Értékelő óra
4. Nemzeti összetartozás – Határtalanul! témanap

VIII. Értékelés

I. A projekt címe

Bethlen Gábor nyomában Határtalanul! – Tanulmányi kirándulás hetedikeseknek

Szükségessége:

A 21. század küszöbén, a globalizáció korában, amerikanizálódó világunkban a felnövekvő nemzedékeket nemzeti önismerettel, egészséges nemzettudattal kell a nevelésnek felvérteznie. Ennek fontos eszköze, hogy a tanulók megismerjék a szülőföld, a magyar nyelvterület szellemi és tárgyi hagyományait, történelmi emlékeit. Mindezek megismerésével a múlt tisztelete, a hazához való kötődés erősödik a tanulóknál.

II. A projekt célja

- nemzeti önismeret, egészséges nemzettudat megalapozása
- nemzeti összetartozás ézésének kialakítása, elmélyítése
- ismeretek nyújtása a határon túli magyarság életéről
- értékrendszer, társadalmi normák közvetítése, szocializáció
- érzelmi, etikai és esztétikai nevelés
- önálló prezentációkészítés
- aktív, cselekvő részvétel
- önálló tevékenységre, a határon túli magyarság életére vonatkozó gyűjtőmunkára ösztönöz
- pozitív attitűdök és személyiségvonások kialakítás
- általánosítás, összefüggések meglátása, összehasonlítás

Fejlesztési cél: Szociális kompetenciák fejlesztése:

- kooperáció a csoport tagjai és más csoportok között - dusnoki és fajszi diákok és pedagógusok együttműködése
- értékek feltárása
- kompromisszumkeresés, együttműködés
- tolerancia, empátia
- kommunikáció egyének és csoportok között
- felelősség

Fő cél: a határon túli magyarság életének megismerése illetve, hogy bele tudják élni magukat a határon túli magyarság életébe.

III. A projekt résztvevőinek köre

- Dusnok – Fajsz Általános Iskola 7. osztályos tanulói
- pedagógusok: Nagy Gézáne; Mihalik Gáborné; Mihalik Gábor; Mihalik István
- szülők
- szakemberek: Nemes Árpád idegenvezető; Molnár Zoltán János táncoktató

IV. Megvalósítás szervezeti keretei

- tanítási órák
- délutáni foglalkozások
- tanulmányi kirándulás
- témanap

V. Megvalósítás helyszínei

- Dusnok – Fajsz Általános iskola
- Dusnok – Fajsz Általános Iskola Fajsz Általános Iskolája
- Románia - Erdély

VI. A projekt megvalósításának ütemterve

TEVÉKENYSÉG	FELELŐS	HATÁRIDŐK
ELŐKÉSZÍTÉS Határtalanul! Előkészítő óra	projektvezető: Nagy Gézáne; projektmegvalósításban résztvevő pedagógusok: Mihalik Gáborné, Mihalik Gábor, Mihalik István	2019. szeptember 24.
MEGVALÓSÍTÁS Tanulmányi kirándulás	projektvezető: Nagy Gézáne; projektmegvalósításban résztvevő pedagógusok: Mihalik Gáborné, Mihalik Gábor, Mihalik István; külső szakember: Nemes Árpád idegenvezető	2019. október 3-5.
ÉRTÉKEKELÉS Határtalanul Értékelő óra	projektvezető: Nagy Gézáne; projektmegvalósításban résztvevő pedagógusok: Mihalik Gáborné, Mihalik Gábor, Mihalik István	2019. október 21.

<p>Nemzeti összetartozás – Határtalanul! téma nap</p>		<p>2019. október 25.</p>
---	--	--------------------------

Tervezés, előkészítés

A) 7. osztályos tanulók feladatainak kijelölése:

- tanulmányi kiránduláson érintett helyszínek kiosztása
- gyűjtőmunka az erdélyi települések kapcsán
  - a települések magyarságának története, jelene
  - lakosságának etnikai összetétele
  - történelmi, kulturális emlékei
- prezentáció elkészítése
- felkészülés a prezentációval támogatott tanulói előadásra

B) Projektbe bevont tanítási órák 7. osztályban:

- **Magyar nyelv és irodalom**
  - Reményik Sándor: Eredj ha tudsz!
  - Szent László mondák
  - Ady Endre – Holnap irodalmi társaság
  - Kőműves Kelemen c. ballada elemzése
- **Történelem:**
  - Trianoni békediktátum által okozott politikai, gazdasági és jogi problémák megláttatása
  - Elcsatolt történelmi országrészek neve és elhelyezkedése
  - Erdély története
- **Technika, rajz**
  - A középkor építésze
  - Várépítés a középkorban
  - Középkori vár - makett építése
  - Hunyadi címer
  - Torockói népviselet
- **Ének:**
  - Székely himnusz megtanulása
- **Földrajz:**
  - Erdély földrajza
  - Sóbányák kialakulása

VII. PROJEKT MEGVALÓSÍTÁSÁNAK BESZÁMOLÓJA

1. Határtalanul! Előkészítő óra

Időpontja: 2019. szeptember 24.

Helye: Dusnok – Fajszi Általános Iskola 7. osztályos tanterme

Előkészítő óra tartalmi elemei:

- Határtalanul! program pályázati céljainak ismertetése – Nagy Gézáné tanári előadása
- Erdély története – Mihalik István prezentációval támogatott tanári előadása
- A trianoni békekötés és következményei – feladatmegoldás csoportmunkában
- Bethlen Gábor nyomában tanulmányi kirándulás részletes programjának ismertetése – Mihalik Gábor prezentációval támogatott tanári előadása
- Meglátogatandó erdélyi települések bemutatása – prezentációval támogatott tanulói előadások
- Egy jól felkészült csapattal öröm a kirándulás! – Mihalik Gáborné vezetésével a toleráns és kooperatív viselkedés alapszabályainak összegyűjtése csoportmunkában

Előkészítő tevékenység:

Előzetesen a tanulók felkészülésre megkapták egy – egy a tanulmányi kirándulás tervezett útvonalának települését. Prezentációval támogatott kiselőadás keretében délutáni foglalkozásokon mutatták be az adott település lakosságának etnikai megoszlását és történelmi emlékeit.

2. A tanulmányi kirándulás útbeszámolója

1. nap:

2019. október 3-án hajnalban felszálltunk az autóbuszunkra és útnak indultunk, ezzel kezdetét vette a háromnapos Erdélyi kirándulásunk.

Reggel 10 óra körül érkeztünk a méhkeréki határátkelőhelyhez, mely Csongrád megyében található. Szerencsére nem volt nagy forgalom, így az okmányaink ellenőrzését követően - kb. fél óra elteltével - Nagyvárad irányába indultunk. Sajnálattalunkra már ekkor esett az eső, de tanárainknak köszönhetően felkészültünk az esős őszi időjárásra.

Nagyváradra érve esernyőkkel és esőkabátban indultunk neki a városnézésnek, itt csatlakozott hozzánk Nemes Árpád, az idegenvezetőnk. Először a Fekete Sas Palotába látogattunk, majd elsétáltunk a város főteréhez. A Sebes Körös felett átkelve megtekintettük az Állami Színház

épületét valamint Ady Endre egyik kedvenc kávézójával szemben lévő „Holnaposok” szoboregyüttest, melyen Ady Endre, Juhász Gyula, Dutka Ákos és Emőd Tamás látható. Rövid séta után buszra szálltunk, és onnan csodáltuk meg a katolikus püspöki palotát és megemlékeztünk az Aradon kivégzett Nagysándor József honvédtábornokról.

A következő megálló az 582 méter magasságban fekvő Király-hágó volt, melyet a történelmi Erdély kapujának is hívnak. Árpád hosszan beszélt nekünk a buszon a hágó nevének eredetéről. A Kolozs megyében található település jelentette a kiegyezésig Partium és Erdély határvonalát. Sajnos a ködös-párás idő miatt nem láttuk tisztán a hágót – sőt semmit sem láttunk a párán kívül - de ennek ellenére így is lenyűgözött mindenkit ez a természeti jelenség. Itt is bőrig ázva készítettünk közös fotót.

Szakadó esőben érkeztünk a Kalotaszeg „fővárosába” Bánffyhunyadra, ahol a református templom felújítás miatt zárva volt így csak az autóbusból vettük szemügyre a templomot és a települést. Nemes Árpád idegenvezetőnk a buszon beszélt nekünk a 13. századi református templom történetéről és a kertben felállított Magyar Hősök emlékkőről. Érdekesek voltak az út mentén látott roma cifra paloták.

Kolozsvárra érkezve először a 429 éves és 14 hektáros Házsongárdi temetőt néztük meg. Ez a sírkert sok híres személy végső nyughelyéül szolgál. Számos romos és újnak kinéző sírokat is láttunk. Felkerestük Kós Károly, Apáczai Csere János és Dsida Jenő síremlékeit, majd az 1948-49-es szabadságharc katonasírhajói előtt tisztelegtünk.

Ezután a Báthory István Elméleti Líceumba látogattunk, ahol megismerkedhettünk a helyi oktatási rendszerrel és az ide járó gyerekek mindennapi tevékenységeivel. Érdekes, hogy a gyerekek itt 0. évfolyamon, előkészítő osztályban játékos módon kezdik meg az iskolai tanulmányaikat. Ebben az iskolában általános iskolai és gimnáziumi oktatás is folyik. Meglátogattuk az iskolai könyvtárat, megnézhettük a magyar nyelvű iskolai tankönyveket. Gimnazistákkal is beszélgettünk, akik egy pénzügyi projekten dolgoztak. Az iskolával szemben láttuk a Babes – Bolyai Egyetemet.

Kolozsvár belvárosában először a Szent Mihály templomot, majd Mátyás király szobrát tekintettük meg. Az idegenvezetőnk elmesélte a szoborcsoport történetét, létrejöttét. A Szent Mihály templom felújítás alatt állt, fel volt állványozva. A főtérről Hunyadi Mátyás szülőházához látogattunk. Itt idegenvezetőnk felhívta a figyelmünket a Bocskai István szülőházában működő Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem épületére, amely a magyar állam által támogatott magyar tannyelvű egyetem.

Ellátogattunk a Farkas utcai református templomba, ahol a templom előtt közös képet készítettünk a Sárkányölő Szent György szobor előtt. A templom padjaiban megpihelve hallgattuk meg idegenvezetőnkől a református templom történetét. Késő este érkeztünk meg első szálláshelyünkre Magyarlónára, ahol a közös vacsora után elfoglalhattuk szálláshelyeinket. Nagyon sajnáltuk, hogy ötfelé voltunk elosztva, szívesebben lettünk volna együtt.

2. nap:

Reggel mindenki a saját szálláshelyén megreggelizett, majd a bepakoltunk az autóbuszba és Tordára folytattuk az utunkat. A tordai sóbánya bejáratától rövid séta után jutottunk el az egykor aktív sóbányászat helyszínéhez. Itt sokat megtudtunk a régen oly értékes ásványkincs kialakulásáról, jelentőségéről. Megismerkedhettünk a kiemelő szerkezet működésével és a kitermelés viszontagságaival. A sóbányába le- és felsétálni kicsit fárasztó volt, de a látvány, a „vastaps” visszhang és az óriáskerék felejthetetlen élményt nyújtott számunkra.

Torockóra folytattuk az utunkat. A buszról leszállva az első az volt, hogy csoportképet készítsünk háttérben a Székelykövel, majd megfordulva a jellegzetes torockói házakkal. Idegenvezetőnkől megtudtuk, hogy a helység egykor bányászváros volt, de napjainkban már csak 500-600 fő lakik itt. A főtéren lévő Néprajzi Múzeumba látogattunk, ahol tárlatvezetéssel ismertük meg a kiállítás tárgyait. Megnéztük a korabeli bányász eszközöket, különféle maketteket, berendezési tárgyakat és a híres torockói népviseletet is. A kis településen sétálva gyönyörködtünk a jellegzetes torockói házak, valamint az 1129 méter magas Székelykő látványában. Nagyon örültünk, mert itt kaptunk először egy kis szabadidőt ajándékvásárlásra.

Folytatva utunkat a buszon kiselőadás keretében, idegenvezetőnk irányításával felelevenítettük Bethlen Gábor fejedelem történelemformáló szerepét. Nagyenyedre érkezve – ahol ismét szakadt az eső - megnéztük a felújított Bethlen Gábor Kollégiumot ahol megemléztünk Jókai Mór elbeszélését is. A vártemplom megtekintése után Gyulafehérvárra indultunk.

Gyulafehérváron megcsodálhattuk Erdély legjelentősebb román kori épületét, a Szent István király által alapított érseki székesegyházat. A székesegyház bejárata felújítás miatt fel volt állványozva, ezért az oldalajtón léptünk be a templomba. A székely és magyar himnusz eléneklésével és rövid előadással tisztelegtünk a Hunyadiak sírjainál. Idegenvezetőnk elmondása szerint ezek a szarkofágok valójában üresek. A templomban megtaláltuk János Zsigmond és Izabella királyné márvány síremlékeit is. Rövid és gyors séta során megnéztük a Károly – kapukat és a Fejedelmi palotát. A Rákóczi Emlékévhez kapcsolódva idegenvezetőnk támogatásával megemlékeztünk II. Rákóczi Ferenc fejedelemmé választásának 315. évfordulójáról. Ezután buszra szálltunk, és második szálláshelyünkre, Csernakeresztúrra utaztunk. Csernakeresztúron a Nisztor Panzióban közösen megvacsoráztunk, majd a kijelölt házakban elfoglaltuk a szobáinkat.

3. nap:

Másnap reggel 8 órakor megreggeliztünk, és felvettük az ebéd csomagokat. 9 órakor már úton voltunk a harmadik napunk első helyszínére, Vajdahunyadra. Idegenvezetőnk a várlátogatás alatt összefoglalta a Hunyadiak jelentőségét. A vajdahunyadi vár kívülről nagyon gyönyörű, látványos, és a belseje is szép annak ellenére, hogy viszonylag kevés kiállítási tárgy van a termekben. A helyiségekbe lépve teljesen úgy éreztük

magunkat, mintha visszautaztunk volna az időben. A kínzókamra és a börtöncella is látogatható, ezek a helyiségek izgalmas és kissé hátborzongató élményt nyújtottak. Rengeteg érdekes információt és történetet mondott el az idegenvezetőnk a vár és a várkút történetével kapcsolatban.

Ezt követően Dévára utaztunk. Először a Magna Kúria épületét néztük meg, onnan csodáltuk a dévai várat, amely egy magas hegy tetején helyezkedik el. Ide felvonóval jutottunk fel, ahonnan nagyon szép volt a kilátás. Napjainkban a vár lerombolt állapotban található, mivel a 1848-49-es szabadságharc után Bem apó lőszerraktára rejtélyes módon felrobbant. Kőműves Kelemen balladájának felidézésével zártuk ezt a programot, majd folytattuk utunkat Világosra. Görgey tábornok világosi vár romjai előtt tette le a fegyvert az orosz cári főserég előtt. A Bohus kastélyban írta alá a megadásról szóló dokumentumot. A kastélyt kívülről néztük csak meg ezután utunk erdélyi kirándulásunk utolsó helyszínére, Aradra vezetett utunk. Megnéztük a Szabadságszobrot. A kivégzés helyszínére érkezve, megdöbbenve láttuk, hogy az emlékmű körül a koszorúkat szétdobálták, a mécseseket pedig összetörték. Csendben hallgattuk idegenvezetőnk előadását, aki felolvasta a 13 aradi vértanú utolsó mondatát. Erdélytől búcsúzva elénekeltük közösen a székely és a magyar himnuszt. A közös megemlékezés mindannyiunk számára nagyon meghatározó, és egyben felemelő is volt.

Miután megköszöntük az idegenvezetőnk lelkiismeretes és színvonalas munkáját a határ felé utaztunk tovább. Több mint egy órás várakozás után sikerült átkelni Magyarországra. Este 9 óra körül fáradtan, de nagyon sok élménnyel érkeztünk haza.

- *dusnoki és fajszi 7. osztályos diákok* -

3. Határtalanul Értékelő óra

Időpontja: 2019. október 21.

Helye: Dusnok – Fajszi Általános Iskola 7. osztályos tanterme

Értékelő óra tartalmi elemei:

- Az utazás során készített képek kivetítésével a megbízott tanulók irányításával élménybeszámoló – értékelőlap kitöltése
- Kooperatív csoportmunkában:
  - közös vélemény kialakítása a tapasztalatok alapján az erdélyi magyarok helyzetéről
  - fényképválogatás a témanap kiállításához
  - közös vélemény kialakítása – Milyen tényezők segítették a nemzeti összetartozás érzésének erősítését a kirándulás során?

4. Nemzeti összetartozás – Határtalanul! témanap

Időpontja: 2019. október 25.

Helye: Dusnok – Fajsz Általános Iskola

Témanap tartalmi elemei:

- 1. óra: Emlékműsor a nemzeti összetartozás jegyében
- 2. óra: Prezentációval támogatott úti beszámoló a 7. osztályosok előadásában a felső tagozatos diákok számára.
- 3. óra: Kiállítás megnyitása. Egy 7. osztályos tanuló beszámolója erdélyi barátjával történő online megismerkedéséről és folyamatos kapcsolattartásukról.
- 4. óra: Tanári beszámoló az út tapasztalatairól, a kérdőívek eredményeinek megvitatása.
- Délután: Táncház – Szilas Néptáncgyűttes közreműködésével.

VIII. Értékelés

ÉRTÉKELŐLAP EREDMÉNYEI

1=egyáltalán nem tetszett   2=kevésbé voltam elégedett   3=megfelelőnek tartottam

4=többnyire jónak tartottam   5=teljes mértékben elégedett voltam

	1	2	3	4	5
Hogyan értékeled az autóbust, amivel utaztunk?	-	-	-	26%	74%
Hogyan értékeled az idegenvezetőnk Nemes Árpád munkáját?	-	-	-	9%	91%
Hogyan értékeled a magyarlónai szállást?	-	5%	2%	24%	69%
Hogyan értékeled a magyarlónai étkezést (vacsora, reggeli)?	-	-	2%	29%	69%

Hogyan értékeled a csernakeresztúri szállást?	-	2%	10%	13%	75%
Hogyan értékeled a csernakeresztúri étkezést (vacsora, reggeli)?	1%	-	11%	30%	58%
Hogyan értékeled az 1. nap programját? (Nagyvárad – Király – hágó – Bánffyhunyard – Kolozsvár - Magyarlóna)	-	-	11%	34%	55%
Hogyan értékeled az 2. nap programját? (Torda – Torockó – Nagyenyed – Gyulafehérvár – Csernakeresztúr)	-	-	6%	28%	66%
Hogyan értékeled az 3. nap programját? (Vajdahunyard – Déva – Világos - Arad)	-	-	3%	23%	74%
Elégedett voltál -e a kísérők munkájával?	-	-	1%	31%	68%
Hogyan érezted magad a dusnoki / fajszi iskola diákjaival a 3 nap alatt?	-	6%	14%	20%	60%
Hogyan értékeled a csoport magatartását a 3 nap alatt?	-	6%	6%	54%	34%
Hogyan értékeled a saját magatartásodat a 3 nap alatt?	-	-	17%	57%	26%
Ellátogatnál –e még Erdélybe?	IGEN: 32 fő NEM: 3 fő				

A program ami számomra a legjobban tetszett:

- tordai sóbánya
- szállás
- Házsongárdi temető
- buszos utazás
- Torockó

A program ami a legkevésbé tetszett:

- csak 3 nap volt és nem 5 nap
- utazás a buszban
- Bánffyhunyard

- Kolozsvár
- Déva vára
- Nem lehetett látni a Király – hágót.
- „Nem volt olyan program.”
- magyarlónai szállás

Egyéb észrevételeim:

- Nagyon sok érdekes dolgot mesélt az idegenvezető.
- Összhangban voltak a tanárok.
- Megható volt a megemlékezés az aradi vértanúk kivégzőhelyén.
- Sokat kellett várni a határon.
- Nagyon sok a román zászló.
- Szomorúan tapasztaltuk, hogy Aradon szétdobálták a koszorúkat.
- Nagyon óvatosan vezettek a buszsofőrök.

KÖZÖSEN KIALAKÍTOTT CSOPORTVÉLEMÉNYEK

Erdélyi magyarok helyzete:

- Vannak iskolák, ahol magyar nyelven tanulhatnak.
- Fejlett a magyarokat fogadó falusi turizmus.
- Gyönyörű tájon élnek.
- A gyerekeknek a magyaron kívül románul is tanulniuk kell.
- Sok a román zászló, hogy éreztessék a magyarokkal, hogy Romániában vannak.
- Régebben a magyar zászló színeivel díszítették a házakat az ellenállást mutatva.
- Nem tisztelik a románok a magyar emlékhelyeket.

- Őrzik a magyar hagyományokat.
- Sajnos egyre kevesebben vannak, mert a magyar – román házasságból született gyerekek romának számítanak.
- Jó, hogy a színházakban vannak magyar nyelvű előadások.

Mit kaptunk a „Határtalanul” programtól?

- Sok közös maradandó élményt és barátokat.
- Rengeteg tudást és új ismeretet.
- Hazaszeret és nemzeti összetartozás érzését.
- Önállóságot.
- Ingyen utazhattunk.
- Szomorúságot az aradi emlékhelyen szétszórt magyar koszorúk miatt.

A nemzeti összetartozás érzését keltették bennünk:

- Nemes Árpád idegenvezetőnk előadásai és személyisége.
- A meglátogatott magyar történelmi emlékhelyek.
- A szálláson magyarul fogadtak a vendéglátók.
- A székely és magyar himnusz közös eléneklése.

Tanácsok azoknak, akik erdélyi útra indulnak:

- Jó idegenvezetőt keressenek!
- Élvezzenek ki minden pillanatot!
- Fogadjanak szót a kísérő tanároknak!
- Legyen jó kedvük!
- Figyeljenek az idegenvezetőre, mert megéri!
- Mindenféleképpen látogassanak el Aradra!
- Nézzenek utána a látogatott helyszíneknek!
- Nézzék meg előre az időjárás előrejelzést!

- Vigyenek magukkal hányós zacskót!!